

Classes 24 de novembre i 1 de desembre

La primera postguerra fins el 1968 (aproximadament): “De la destrucció del circuit literari als esforços per la normalització infraestructural i estètica”.

-“intent de genocidi lingüístic i cultural”: com?

-destrucció del circuit literari català: escriptor-editor-llibreter/biblioteca-públic lector

-el més important: analfabetisme en la llengua pròpia, prohibició del català en espais públics i mitjans de comunicació

-Escriptors, editors, lectors a curt i mig termini:

-mort o misèria material, exili forçat, repressió interior

-resistència, clandestinitat, patriotisme lingüístic i cultural

-Resultat o conseqüències a mig termini: creacions literàries d'altíssima qualitat vs greus dèficits col·lectius.

-paradoxa: uns dels millors escriptors catalans de la història escriuen gairebé sense poder publicar, i per a un públic pràcticament inexistent

-més conseqüències lingüístiques i literàries: als '50 i '60, la llengua es va quedant “passada de moda”, no actualitzada, no segueix el ritme de l'evolució lingüística normal en qualsevol llengua.

-la situació arribarà al punt més extrem cap a finals dels '60 i principis dels '70, quan els mitjans de comunicació de masses comencen a formar part de la vida diària de la gent; per fortuna, a poc a poc es començarà a redreçar (pròxima classe)

1. **la prosa de l'exili:**

-la traumàtica experiència de la guerra i de l'exili van ser l'origen i la temàtica d'una sèrie d'obres

-existeix arreu d'Europa (*Si això és un home*, de Primo Levi, *Sense destí*, d'Imre Kértesz, i un llarg etc.)

-no és un moviment estètic, és una temàtica comuna

-dos “corrents”: donar testimoni de l’ experiència viscuda; reflexionar sobre la condició humana

Testimoni de la guerra:

-Avel·lí Artís-Gener (Barcelona, 1912-2000)

https://www.escriptors.cat/autors/artisa/pagina.php?id_sec=2195

556 Brigada Mixta. Mèxic, 1945

Testimoni dels camps de concentració:

-Agustí Bartra (Barcelona, 1908 - Terrassa, 1982)

https://www.escriptors.cat/autors/bartraa/pagina.php?id_sec=1419

Xabola. Mèxic, 1943. Versió definitiva: *Crist de 200.000 braços*. Mèxic, 1968.

Kristus s 200 000 pažemi (fragment). Trad.: Jan Schejbal. *Plav* 2014, any X, núm. 8, pp. 35-38.

-Joaquim Amat-Piniella (Manresa 1913 – Barcelona 1974)

https://www.escriptors.cat/autors/amatpiniellaj/pagina.php?id_sec=1390

K.L. Reich (1963)

Reflexió sobre el sentit de la vida i la condició humana:

-Pere Calders (Barcelona, 1912-1994)

https://www.escriptors.cat/autors/caldersp/pagina.php?id_sec=490

Aquí descansa Nevares (1967). (*Zde odpočívá Nevares* dins de *Pět katalánských novel*. Trad.: Jan Schejbal Praga: Odeon, 1988).

-obra relacionada amb el seu llarg exili a Mèxic

2. el predomini del **Realisme Compromès**:

-no és exactament el Realisme socialista de la URSS i els països “soviètics”

-no hi ha unes “normes objectivistes” a seguir estrictament

-únics trets definitoris: temàtica, personatges, espai i temps

-Josep M. Espinàs (Barcelona, 1927)

https://www.escriptors.cat/autors/espinasjm/pagina.php?id_sec=2790

Combat de nit (1959)

Estanislau Torres (Barcelona, 1926)

https://www.escriptors.cat/autors/torrese/pagina.php?id_sec=1537

Castelladral (1969)

Víctor Mora (Barcelona, 1931-2016)

https://www.escriptors.cat/autors/morav/pagina.php?id_sec=2222

Els plàtans de Barcelona (1966 en francès; 1972 en català... encara censurada!! Versió definitiva 1976)

3. **L'existencialisme** en la narrativa

-l'existència humana concreta en el centre de la reflexió; Jean-Paul Sartre, Albert Camus

- **Maria Aurèlia Capmany** (Barcelona, 1918-1991)

https://www.escriptors.cat/autors/capmanyma/pagina.php?id_sec=414

Necessitem morir (1952)

-**Manuel de Pedrolo** (L'Aranyó, 1918 - Barcelona 1990)

https://www.escriptors.cat/autors/pedrolomde/pagina.php?id_sec=1872

Les finestres s'obren de nit (1957)]. (**Okna se otvírají do noci** dins de **Pět katalánských novel**. Trad.: Jan Schejbal Praga: Odeon, 1988).

4. Altres tendències o classificacions:

-narrativa psicològica

-la novel·la catòlica (Joan Sales!)

-la realitat del somni:

Joan Perucho, El comte Dràcula i Bram Stoker a Luhaschowitz (1975).

Trad.: Jan Schejbal. Plav 2014, any X, núm. 9, pp. 30-32.

Jordi Sarsanedas: La proesa de Riter Hans von Altenberg. Trad.: Jan

Schejbal. Světová literatura 1973, any XVIII, núm. 3, pp. 34-36).

-la recreació del Realisme-Naturalisme del segle XIX (Enric Valor)

-la narrativa de gènere: novel·la policíaca catalana (Manuel de Pedrolo!)

5. Alguns autors cabdals, el cànon del segle XX

-Pere Calders (Barcelona, 1912-1994)

https://www.escriptors.cat/autors/caldersp/pagina.php?id_sec=490

-Contes: *Cròniques de la veritat oculta* (1955) Llegiu-ne, en català: *L'arbre domèstic, Fet d'armes, L'esperit guia, O ell o jo*. En txec: *El desert; La ratlla i el desig; Un reportatge de l'esbós de la mort*. Trad.: Jan Schejbal. *Světová literatura 1970, any XV, núm. 2, pp. 60-76*.

-no és exactament "literatura fantàstica"; d'alguna manera, és el "contrari"

-la literatura fantàstica va néixer el s. XIX, com a reacció al predomini del positivisme, de la ciència i de la lògica, tot creant un món meravellós i sobrenatural, que no s'entén amb els esquemes racionals (Poe, Lovecraft, etc.)

-Calders no fa això, no oposa realitat lògica vs irrealitat amb uns paràmetres de versemblança realista.

-Calders fa una visió diferent i oberta de la realitat, al marge del codi de versemblança realista; crea un codi de versemblança personal.

Formes o mètodes que adopta la seva poètica:

-Agafar temes o tòpics de la literatura fantàstica i desmuntar-los des de dins; en transgredeix les convencions i els llocs comuns per tal de desautomatitzar-los.

-Alguns d'aquests temes clàssics de la lit. fantàstica: esperits, fantasmes, vampirs, dobles, animació d'objectes inanimats, mans tallades, etc.

-En resum: són presentats com a construccions arbitràries de la literatura, i per tant l'obra planteja el tema hi ha la reflexió sobre els mecanismes literaris de representació i recreació de la realitat; la paròdia és el filtre distanciador que li permet visitar aquests tòpics literaris.

-Tot això, naturalment, amb humor, i amb voluntat lúdica –o sigui, diversió.

-Altres mecanismes, lingüístics: ironia i manipulació del llenguatge; discurs figurat (frase feta o locució lexicalitzada) en sentit literal; doble sentit; juxtaposició d'un llenguatge culte (influència del Noucentisme) al costat d'un llenguatge col·loquial, etc.

-Mercè Rodoreda (Barcelona, 1908 - Girona, 1983)

https://www.escriptors.cat/autors/rodoredam/pagina.php?id_sec=1797

-narració "típica" de Rodoreda (*La plaça del diamant* i *El carrer de les camèlies*)

-narrador homodiegètic autodiegètic (o sigui, en primera persona protagonista)

-focalització dominant interna fixa sobre aquest narrador; la Colometa i la Natàlia ens expliquen tota la història subjectivament.

-dificultat del recurs: crear un discurs i un llenguatge tan "literari", poètic, bell, a través de personatges incultes, humils i irreflexius

-no és monòleg interior (transcripció del seu flux de pensaments en el moment), sinó monòleg autobiogràfic (presentació monologada + ordre cronològic dels fets).

-sorprenent: la personatge s'explica la seva pròpia història a ella mateixa? Però funciona!

-la memòria, l'evolució amb el pas del temps, el simbolisme d'objectes o colors, el somni, etc.

-el model diferent de *Mirall trencat*:

-narrador heterodiegètic (3a persona) amb focalització zero (pot penetrar en l'interior de tots els personatges).

-no hi ha narrador personatge, sino narrador des de fora de l'univers diegètic, que va canviant el focus en una multiplicitat de personatges; els seus sentiments, els explica el narrador o el personatge mateix en monòleg interior.

-Característica comuna en tota la seva obra: solitud interior, la dificultat de la vida en companyia, el desengany i la sensació de frustració –que però, en la majoria de casos, exalta la vida, malgrat tot!

https://www.escriptors.cat/autors/rodoredam/pagina.php?id_sec=1797

La plaça del diamant (1962)

Mirall trencat (1974) Rozbité zrcadlo (fragment). Trad.: Jan Schejbal. Plav 2014, any X, núm. 8, pp. 39-43.

-Recull de contes: *La meva Cristina i altres contes* (1967). Llegiu-ne: *El mar*, *Una carta*; *La sala de les nines*. (Trad.: Vladimír Hvíz'ala. Svetová literatura, XIV, núm. 2, Praga, 1969).

-Llorenç Villalonga (Palma, 1897-1980)

https://www.escriptors.cat/autors/villalongall/pagina.php?id_sec=1766

-novel·la ideològica, de tesi: **Bearn o La sala de les nines (1961)**

Llegiu-ne **dos contes:**

-**"Sol al mirador"** (en original català) dels anys '20.

-**"Charlus a Bearn"** (anys '50). Trad.: Jan Schejbal. Světová literatura 1973, any XVIII, núm. 3, pp. 14-24.

-**Manuel de Pedrolo (L'Aranyó, 1918 - Barcelona 1990)**

https://www.escriptors.cat/autors/pedrolomde/pagina.php?id_sec=1872

Les finestres s'obren de nit (1957)]. (**Okna se otvírají do noci** dins de **Pět katalánských novel**. Trad.: Jan Schejbal. Praga: Odeon, 1988).

Mecanoscrit del segon origen (1974) *Best-seller* de qualitat abans que es posés de moda. (Versió cinematogràfica: *Segon origen*, 2015:

<http://www.ccma.cat/tv3/segon-origen/especial/1450/>).

-**Joan Sales (Barcelona, 1912-1983)**

https://www.escriptors.cat/autors/salesj/pagina.php?id_sec=2187

Incerta glòria (1956/1971) Novel·la de... mil pàgines! traduïda a l'anglès i altres llengües els darres anys. I al txec (i eslovac)... quan?? ☺

Nejistá sláva (fragment d'Incerta glòria). Trad.: Jan Schejbal. Plav 2014, any X, núm. 8, pp. 28-32.